

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การพัฒนาโปรแกรมการสอนที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้าง
การรับรู้เกี่ยวกับการตรวจเต้านมด้วยตนเอง การรับรู้สมรรถนะแห่งตน
และการปฏิบัติ ในสตรีไทยมุสลิม

ผู้เขียน นางหทัยรัตน์ แสงจันทร์

ปริญญา พยาบาลศาสตรคุณวุฒิบัณฑิต (พยาบาลศาสตร์)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา	เทียนสวัสดิ์	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. สุสัณหา	ยิ้มแย้ม	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทิพาพร	วงศ์หงษ์กุล	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบความร่วมมือเชิงวิชาการ มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาโปรแกรมการสอนที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในการเสริมสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการตรวจเต้านมด้วยตนเอง การรับรู้สมรรถนะแห่งตน และการปฏิบัติ สำหรับสตรีไทยมุสลิม ประกอบด้วย การศึกษา 3 ระยะ ได้แก่ ระยะประเมินสถานการณ์ ระยะพัฒนาโปรแกรม และ ระยะประเมินผล โปรแกรม ผู้เข้าร่วมวิจัยประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย 2 คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านซึ่งเป็นไทยมุสลิม 16 คน และ สตรีไทยมุสลิมจำนวน 165 คน

ผลการศึกษาในระยะประเมินสถานการณ์แสดงให้เห็นถึง ข้อจำกัดของกลวิธีการส่งเสริมการตรวจเต้านมด้วยตนเองที่มีอยู่ การปฏิบัติการตรวจเต้านมด้วยตนเองและประเด็นบริบทที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการตรวจเต้านมด้วยตนเองของสตรีไทยมุสลิม ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญที่ต้องตระหนักถึงในการพัฒนาโปรแกรม โปรแกรมได้รับการพัฒนาตามวงจรการวางแผน การปฏิบัติและสังเกต และการสะท้อนการปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของโปรแกรมที่จำเป็นได้แก่ 1) ผู้สื่อข่าวด้านสุขภาพ ควรเป็นสตรีไทยมุสลิมในท้องถิ่น ที่ได้รับการยอมรับว่ามี ความรู้เกี่ยวกับการตรวจเต้านมด้วยตนเอง และมีความสามารถในการสนทนากลุ่มย่อย 2) ข่าวสาร

สุขภาพเกี่ยวกับการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม และสอดคล้องกับวัฒนธรรมของสตรีไทยมุสลิม โดยนำเสนอผ่านสื่อ 4 ประเภท ได้แก่ บทสำหรับการสนทนากลุ่มย่อย แผ่นพับขนาดเล็ก แผ่นพับ และหุ่นจำลองเต้านมที่มีก้อนชนิดต่าง ๆ และ 3) กลวิธีการส่งข่าวสารแก่สตรีไทยมุสลิม ควรมีการผสมผสานระหว่างการสนทนาเชิงใจและการฝึกปฏิบัติการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ที่คำนึงถึงความเหมาะสมในเรื่องสถานที่ เวลา จำนวนผู้เข้าร่วมกลุ่ม และภาษาที่ใช้

ผลการนำโปรแกรมดังกล่าวไปทดลองใช้กับสตรีไทยมุสลิม พบว่า การรับรู้ประโยชน์ของการตรวจเต้านมด้วยตนเอง การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการตรวจเต้านมด้วยตนเอง พฤติกรรมการตรวจเต้านม และการปฏิบัติการตรวจเต้านมด้วยตนเองของสตรีไทยมุสลิม เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$, $p < .001$, $p < .001$ และ $p < .001$ ตามลำดับ ส่วนการรับรู้อุปสรรคของการตรวจเต้านมด้วยตนเองลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .001$ การปฏิบัติการตรวจเต้านมด้วยตนเองเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 18.4 เป็นร้อยละ 92.0 การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมการสอนที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในการส่งเสริมสุขภาพสตรีไทยมุสลิม และเป็นแนวทางหนึ่งในการปฏิบัติการพยาบาลในกลุ่มประชากรที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม

Thesis Title Development of a Culturally Sensitive Educational Program to Enhance the Breast Self-Examination Perception, Self-Efficacy, and Practice Among Thai Muslim Women

Author Mrs Hathairat Sangchan

Degree Doctor of Philosophy (Nursing)

Thesis Advisory Committee

Assistant Professor Dr. Sujitra Tiansawad Chairperson

Associate Professor Dr. Susanha Yimyam Member

Assistant Professor Dr. Tipaporn Wonghongkul Member

ABSTRACT

This action research using technical collaborative approach was applied to develop a culturally sensitive educational program for enhancing breast self-examination (BSE) perception, self-efficacy, and practice of Thai Muslim women living in a rural village of southern Thailand. Three phases of research process including rapid assessment, program development, and program implementation and evaluation were conducted among three groups of participants. The groups included two Primary Health Care Providers (PHCPs), sixteen Thai Muslim village health volunteers (VHVs), and 165 Thai Muslim women.

The findings of the rapid assessment revealed information in existing BSE promotion campaign, and BSE practice and issues related to BSE practice among Thai Muslim women. These were concerned in the program development phase. The program was developed following the cycle of planning, action and observation, and

reflection. Three essential program components became apparent. They were 1) health messenger, who delivers BSE information to Thai Muslim women, should be a Thai Muslim woman, accepted by the villagers as being knowledgeable and skillful on BSE, and with the ability to manage small group activities; 2) health message which was culturally appropriated BSE information, transmitted by four educational materials (a motivational conversation script, a BSE booklet, a BSE pamphlet, and a model of breast with lumps); and 3) appropriate activities which was implemented by using integration of motivational conversation and BSE skill training concerning place, time, number of group members, and language.

The program was implemented to Thai Muslim women. The results showed that the perceived benefits of BSE ($p < .05$), BSE self-efficacy ($p < .001$), BSE proficiency ($p < .001$), and BSE practice ($p < .001$) significantly increased, and the perceived barriers of doing BSE ($p < .001$) significantly decreased. The BSE practice among Thai Muslim women rose from 18.4% to 92.0%. This research study exemplifies the need for development and implementation of a culturally sensitive educational program for delivering preventive health information to Thai Muslim women and could guide nurses in working with any culturally diverse population.